

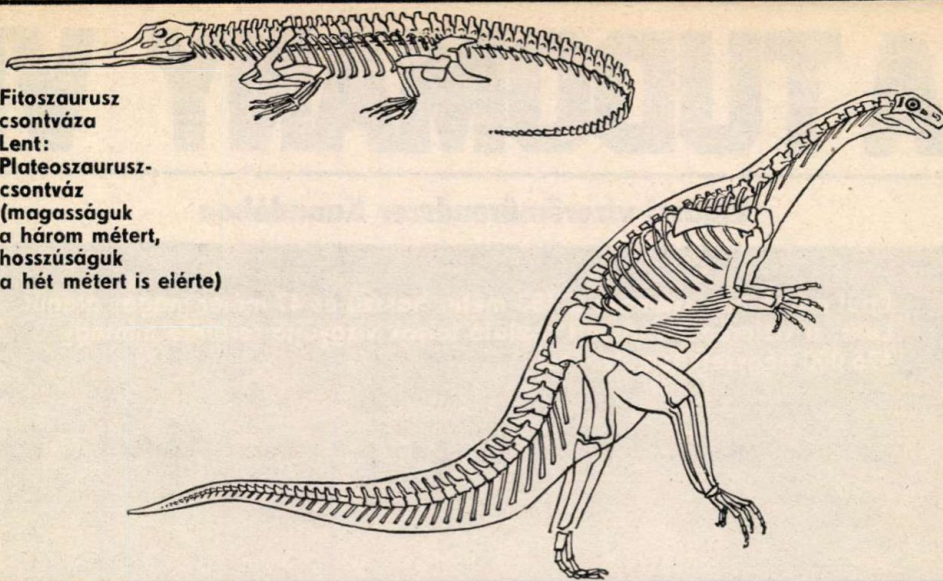
Ősgyikmaradványok Svájcban

Svájcban, Frick városa mellett egy Plateosaurusz maradványainak a fölfedezése után most egy másik ősgyiktípusnak, a *Fitoszaurusz*nak egy példányára bukkantak. A mai krokodilokhoz hasonló állatokat súlyos páncél védte, s valószínűleg halebők voltak, de talán a Plateosauruszok hulláját sem vetették meg. Ezek a mintegy 195 millió évvel ezelőtt élő állatok ugyanis gyakran a pocso-lyák iszapjában pusztultak el. (*Basler Zeitung*)

Fitoszaurusz
csontváza

Lent:

Plateosaurusz-
csontváz
(magasságuk
a három métert,
hosszúságuk
a hét métert is elérte)

Sportrobi

A Központi Élelmiszerkutató Intézet munkatársai olyan technológiát dolgoztak ki, amellyel tömény, könnyen emészthető *tejfehérjét* lehet gyártani. A *Vas megyei Tejipari Vállalat répcelaki üzeme* már ebben az évben megkezdte a termék gyártását.

Külföldön rendkívül keresettek és drágák a különféle tömény (koncentrált) fehérjekészítmények. Hazai sportolók ezért csak nehezen és drágán tudják beszerezni.

A hazánkban kifejlesztett fehérjekoncentrátum összetétele: fehérjetartalma 84, nedvességtartalma 6, hamutartalma 5, tejcukortartalma 2, zsírtartalma 3 százalék.

A készítményt gyártás közben *fehérjebontó enzim*mel kezelték, ezért 30%-kal gyorsabb az emésztése, mint az enzimmel nem kezelté. A fehér színű, por alakú fehérjekoncentrátumnak 98 százaléka oldódik vízben (kísérletképpen csak 80%-ban oldódó nagyobb kalcium-tartalmú terméket is gyártottak). A koncentrátumot nemcsak sportolók, hanem számos más területen dolgozók is kipróbálták. Megállapították, hogy használata elsősorban ott ajánlatos, ahol nagy mennyiségű vagy cukormentes fehérje fogyasztása szükséges; sportolóknak sporttápszerként, legyengült, operált személyek, idősek, cukorbeteg, égési sérültek táplálékául, meg soványító kúrát tartók étrendjébe is beiktatható. Fiatalabb sportolók súlyát, erőnlétét növeli, az idősebbek erejét gyarapítja. Műtét után gyorsan helyreállítja a szervezet fehérjeegyensúlyát.

Különbféle ételekhez adagolva, vagy erőturmix italok, krémek formájában fogyasztható.

(A SPORTROBI-t a Vas megyei Tejipari Vállalat — 9701 Szombathely, Nádasdi F. u. 16. — kórházak és sportegyesületek részére 10 kg-os zsákokban csomagolva hozza forgalomba; ára kilogrammonként 130 Ft. — A szerk.) (*Élelmiszerkutató Hírek*)

Nyolcszáz éves kórház

A közelmúltban a grúziai Vardzijában kórházmúzeumot létesítettek egy — régészek által feltárt — középkori *barlangvárosban*. A várost a régészek szerint közel 50 éven át építették, s a legnagyobb kiterjedését *Tamara* uralkodása idején (1184—1213) érte el. Az ásatások során a Gyógyháznak nevezett barlangból ficamok és csonttörések gyógyításához használt eszközök is előkerültek. A barlang kőpadlójába vájt 14 mélyedés valamikor gyógyszerek keverésére szolgált. A régészek e mélyedések falából mintákat vettek, s azok vegyelemzése során kiderült, hogy a gyógyszerek előállításához a középkori grúz orvosok egyebek közt cinket, vasat, kén- és rézvegyületeket is használtak. (*Pas*)

Újra sok a kenguru

Amikor az ötvenes-hatvanas években a vörös óriás-kenguruk (*Masropus rufus*) bőre iránt a kereslet a világméretűre — elsősorban az Egyesült Államokban — megnőtt, Ausztráliában a kenguru vadászat hatalmas méreteket öltött. Emiatt aztán a kenguruk állománya annyira lecsökkent, hogy a kipusztulás megakadályozására szigorú intézkedéseket kellett hozni. 1973-ban tilalom alá helyezték a kengurubőr kivitelét.

Azóta annyira megfordult a helyzet, hogy a — ma már mintegy 50 millióra tehető — állomány ellepte a búzaföldeket, és 1979-ben nagy gazdasági kárt okozott. Ezért a leginkább sújtott északi területeken fegyveres irtóhadjáratot indítottak a kenguruk ellen, a hatóságok engedélyezték évenként 1,5 millió bőr kivitelét. (*Volksstimme*)

A Balti-tenger egészségi állapota

1976 óta a harmadik szovjet—svéd tudományos expedíció kutatta a Balti-tenger szennyezettségét. Megvizsgálták a *tengervíz élővilágának, kémiai összetételének változásait*; ezen belül az oxigéntartalmat, a sósav mennyiségét, az élővilág számára hasznos tápanyagtartalmat, a mikroszervezetek mennyiségét és eloszlását, az elsődleges növényi tápanyagok (a nitrogén, a foszfor és a kálium) mennyiségét; illetőleg a baktériumok termeltépanyagokat, a nitrogén körforgalmát, a nehézfémionok, a PCB (a poliklórozott bifenilek) mennyiségét és a víz olajtartalmát.

A 13 tagú szovjet kutatócsoport megállapította, hogy az *olajszennyezés* a korábbi expedíció során mért adatokhoz képest jelentősen *megnövekedett*, s kevés remény van rá, hogy lecsökkenjen arra az értékre, amit az első expedíció során mértek. A 8 tagú svéd kutatócsoport szerint a Balti-tengernek a parttól távoli *központi részében* is megnövekedett a *mikroorganizmusok* azon fajainak aránya, amelyek viszonylag *ellenállóak* a különféle policiklusos szénhidrogénnel és a klorfluorozott szénhidrogénnel, például az imént említett poliklórozott bifenilekkel szemben. Ezeknek a nagyobb tűrőképességű élőszervezeteknek az elszaporodása ezt jelzi, hogy a vízben *főhalmazódtak* a többi élő szervezetre mérgező, *mutagén** és *rákkeltő* anyagok.

A szovjet kutatók a PCB vegyületekkel szemben tűrőképes mikroszervezeteket is találtak, és ez azért rossz jel, mert arra utal, hogy a Balti-tenger biológiai állapota és ennek eredményeképpen a víz élővilágának a *fajok szerinti összetétele* jócskán megváltozhat a jövőben. Hogy valójában ilyen veszélyes-e a változás, arról a negyedik — 1982 júliusára tervezett — szovjet—svéd expedíció mérései alapján mondhatnak többet. (*Ambio*)